

Avdelningen för resurseffektivt samhälle
Enheten för näringsliv

Informationsklass: K2

Auktionsmodell för stöd till bio-CCS genom omvänd auktion – andra utlysningen

Urvalet av stödmottagare begränsas strikt av avsatt budget (ca 10,17 miljarder kronor) i utlysningen genom omvänd auktion. Detta bedöms vara en stark begränsning av hur många sökande och hur stor mängd som kan beviljas stöd. Budgeten antas därför vara det huvudsakliga urvalskriteriet för att skapa nödvändig konkurrens i auktionen.

Våren 2025 utfördes en intervjustudie med svenska bio-CCS aktörer för att följa upp den första auktionen. Studien inkluderade både aktörer som deltagit i den första auktionen och aktörer som valt att inte delta. Resultat från studien visar på att det finns ett intresse från ett betydande antal aktörer att gå in i en andra auktion, givet att förutsättningarna är rätt.

Vetskapen om att det sannolikt inte kommer bli någon mer utlysning genom omvänd auktion, utifrån tillgängliga medel, skapar extra motivation att delta i den planerade andra auktionen. Det största hindret för många att gå in i den första auktionen var den korta tiden från beviljat beslut i utlysningen till att projektet behövde påbörja geologisk lagring av biogen koldioxid (3 år).

Givet att tiden till den första geologiska lagringen utökats¹ så är den samlade bedömningen att den andra utlysningen sannolikt kommer ha ett högt deltagande, som vida överstiger budgeten. Detta innebär en stark konkurrens.

Värt att notera är dock att intervjuerna och bedömningen gjordes innan budgetpropositionen år 2025, där budgeten för stödsystemet sänktes från 36 miljarder kronor till 30,7 miljarder kronor. Detta innebär att den återstående budgeten för den andra utlysningen minskat från ett antaget ca 15 miljarder kronor till 10,17 miljarder kronor. Den minskade budgeten kan ytterligare öka konkurrensen i den andra utlysningen, men den skulle också kunna skrämja bort större aktörer, vilket i sin tur skulle leda till en minskad konkurrens.

¹ genom ändring av förordning (2024:626) om statligt stöd till avskiljning, transport och lagring av biogen koldioxid.

Pristak skyddar vid lågt söktryck

Om deltagandet i utlysningen blir lägre än förväntat finns en risk att totalt sökt stöd blir lägre än tillgänglig budget och att alla ansökningar kan beviljas oavsett bud. För att inte ett helt orimligt bud ska kunna vinna används därför ett pristak. Att det finns ett pristak kommuniceras ut via utlysningstext och vägledning, men nivån hålls hemlig för att undvika strategisk budgivning.

I den första auktionen fanns ett pristak på 3 000 SEK/ton geologiskt lagrad biogen koldioxid, vilket enligt bedömningen som gjordes inte skulle riskera att slå ut seriösa aktörer, men ändå skydda från orimligt höga bud. Även i den andra utlysningen bör syftet vara att pristaket inte ska slå ut seriösa ansökningar. Att över huvud taget kommunicera att det finns ett hemligt pristak antas bidra till att aktörer lägger bud närmare sitt faktiska stödbehov för att inte riskera att slås ut av pristaket. Detta är extra viktigt i situationer där aktörer blir medvetna om att det kommer att bli låg konkurrens i auktionen, t.ex. om flera aktörer meddelat offentligt att de kommer att avstå från att delta.

Inför den första auktionen baserades kostnadsuppskattningarna för bio-CCS i Sverige på studier gjorda år 2021 och tidigare. Dessa kompletterades med uppskattningar av kostnadsökningar pga inflation och ökade energipriser samt enstaka publika uttalanden från aktörer. Baserat på ansökningar i den första auktionen, intervjuer med aktörer efter den genomförda auktionen, och annan publik information, så tyder mycket på att myndighetens bedömning inför första auktionen var lägre än många aktörers kostnadsuppskattningar. Bilden nu är att kostnaderna ligger i ett spann mellan 2 000 och 5 000 SEK/ton för avskiljning, transport och geologisk lagring. Mycket tyder på att aktörer identifierar nya kostnader och kostnadsökningar i takt med att de utvecklar sitt projekt i mer detalj. Detta leder ofta till att kostnadsuppskattningarna ökar när projekten mognar.

Den sammantagna bilden är att enskilda aktörers uppskattning av kostnaderna inte skiljer sig markant från deras förutsättningar inför den första auktionen även om myndighetens bild av kostnadsspannet har uppdaterats.

Sökande kan sänka sitt bud genom att ta in intäkter för exempelvis bio-CCS-krediter². Det är dock stora skillnader i hur högt aktörer prioriterar att ta in sådana intäkter och hur långt de har kommit i det arbetet. Beroende på vilka som väljer att delta i auktionen kan intäkter komma att få en mer eller mindre betydande påverkan på buden.

Det är viktigt att påpeka att osäkerheterna kring kostnader och intäkter fortsatt är stora. Givet att ett pristak främst ska skydda vid bristande konkurrens bör det påverka utfallet framför allt i situationer där färre aktörer än förväntat väljer att delta i auktionen. I ett sådant scenario är det svårt att veta vilka aktörer som väljer att avstå och vilka som väljer att gå in med ett bud. Det finns då en risk att

² Försäljning av negativa utsläpp på den frivilliga marknaden

de aktörer som väljer att delta är de som har kostnader i den övre delen av det uppskattade kostnadsspannet och inte har lyckats säkra andra intäkter.

Exempel på möjliga scenarier och utfall med den föreslagna auktionsmodellen

Ansökningar för mängder över 200 000 ton/år

Vid bud på 3 000 SEK/ton räcker den tillgängliga budgeten på 10,17 miljarder kronor till knappt 230 000 ton lagrad biogen koldioxid per år. För aktörer med volymer omkring 230 000 ton/år och uppåt kommer därför budgeten att vara den hårdaste begränsningen även om pristaket sätts på en nivå som är högre än 3 000 SEK/ton.

Sådana ansökningar kommer bara kunna beviljas om de lägger bud under den tidigare pristaknivån, och sannolikt bara om de är först i rangordningen, dvs har det lägsta budet av alla ansökningar.

Ansökningar för mängder under 200 000 ton/år

Aktörer som söker stöd för mindre mängder begränsas inte av budgeten i samma utsträckning. En aktör som söker stöd för minimimängden 50 000 ton/år skulle kunna ha ett bud uppåt 14 000 SEK/ton och ändå rymmas inom budgeten.

Om en eller ett par sådana aktörer skulle vara de enda deltagarna i auktionen blir pristaket det avgörande kriteriet för om ansökan ska beviljas stöd eller inte.

Förutsatt att sökande inte känner till hur konkurrensen ser ut när de lägger sitt bud, och att de inte känner till nivån på pristaket så har de ändå starkare incitament att lägga bud nära sina faktiska kostnader. Annars kan de slås ut både av konkurrens som gör att de hamnar sämre i rangordningen eller av ett pristak som de inte känner till nivån av.